

DE GENTSE VRIJE CURSUS GESCHIEDENIS DER GENEESKUNDE

EEN BEKNOPT OVERZICHT

Tobie Jonckheere (1878-1958) was onderwijzer, opvoedkundige, en tenslotte professor aan de Brusselse universiteit. Hij stond o.a. onder invloed van de medicus Jean Demoor en diens opvoeding van het gehandicapte kind; samen hebben ze de "Ecole de pédagogie" opgericht. Tobie's zoon **Franz** (ook wel Franz gespeld; 1903-1956) werd geneesheer (en chirurg), maar interesseerde zich vooral sterk voor wat er aan geneeskunde reeds in het oude Egypte bleek te hebben bestaan. Zijn (franstalige) publicaties over wat men dus medische egyptologie kan noemen, en waarin hij ook de sociale aspecten niet uit de weg ging, verschenen in zowel binnen- als buitenlandse tijdschriften, bundels en congres-verslagen; het ging om merkwaardige en originele bijdragen. Veel te vroeg overleed Franz in 1956 (twee jaar vóór zijn vader) op slechts twee-en-vijftigjarige leeftijd.

In herinnering aan zijn zoon richtte Tobie toen de Franz Jonckheere-stichting op, die aan de Gentse universiteit een vrije leergang in de Geschiedenis der Geneeskunde zou mogelijk maken.

Albert Van de Velde (1871-1956), professor aan de Gentse Faculteit Geneeskunde, groep Farmacie, heeft zeer veel, o.a. ook over wetenschaps-historische onderwerpen gepubliceerd.

Prof. J. Van de Velde.

Hij lag mede aan de basis van het Gentse Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen (gesticht in 1948).

Zijn zoon **Jean** (1897-1961) die sinds 1925 voor het onderwijs der fysiologie aan de Faculteit Geneeskunde instond, werd in 1957 ook met hogergenoemde vrije cursus Jonckheere belast.

In zijn Dienst aan de Apotheekstraat belichtte Prof J. Van de Velde de geschiedenis der Geneeskunde vooral aan de hand van het vrij uitgebreide beeldmateriaal waarover hij beschikte. Tijdens ziekte werd hij door Alexander-Karel Evrard (°1923) vervangen (die o.a. in 1954 een Geschiedenis der psychiatrie voor de Wereldbibliotheek had geschreven).

Leon Elaut. °Gentbrugge 26-12-1897. †Gent 2-4-1978. Foto: W. De Mulder 1972.

Leon Elaut (1897-1978), professor in anatomie en ook als eerte in urologie, werd, o.a. wegens zijn rol in de "Orde der Geneesheren", na de Tweede Wereldoorlog van de universiteit verwijderd. Op grond van nieuwe studie en promotie echter, in de geschiedenis der geneeskunde ditmaal, kon hij er als lector terugkeren. (Toen nl. Van de Velde in 1961 was overleden, verzocht Elaut Evrard uitdrukkelijk, zijn kandidatuur niet te stellen.)

Elaut, die trouwens reeds het standaardwerk "Het medisch denken in de Oudheid, de Middeleeuwen en de Renaissance" in 1952 had laten verschijnen, heeft de vrije cursus jarenlang op een schitterende wijze gedoceerd. Hij had zich, ook tot in het buitenland, tot een autoriteit op dit nieuw gebied, opgewerkt; meerdere boeken en talloze tijdschriftartikels staan op zijn naam.

Toen hij zeventig jaar werd, liet hij de Jonckheere-leergang aan **Evrard** over; de cursus werd in eenzelfde omvang (vijftien voordrachten per academisch jaar) en in hetzelfde auditorium der Pasteurlaan, voortgezet. Toen laatstgenoemde tenslotte door leeropdrachten aan vier faculteiten was overbelast, zag hij zich genoodzaakt de vrije cursus over te laten aan Dr. Farm. **Leo Vandewiele** (°1910), die er dan ook enkele jaren voor heeft gezorgd. (Vandewiele is o.a. de auteur van het standaardwerk "Geschiedenis van de Farmacie in België).

Nadien nam Prof. **André De Schaepdryver** (°1926) er de verantwoordelijkheid voor over, in lokalen van het U.Z. voortaan, en nu heeft tenslotte Prof. **Robert Rubens** (°1943) er de zaak in (goede) handen.

Niet alleen in herinnering aan Franz Jonckheere, maar ook en vooral omdat het een leerzaam en nuttig onderricht betreft, dient deze vrije cursus behouden (en liefst zelfs uitgebreid) te worden, want:

"In het heden ligt 't verleden,
in het nu wat worden zal."

Alexander-Karel EVRARD

BRONNEN

- Liber memorialis R.U.G. 1913-1960.
Faculteit der Geneeskunde, Gent 1960.
 - Archief der Gentse Universiteit.
 - Nele Boekaert: "Leon Elaut, een bevoorrecht getuige van zijn tijd", Antwerpen 1997.
 - Kon. Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, Gent 1997 "De wetenschapshistoricus".
-